

УДК 457.411

Калушка Н.–ст. гр. БОм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІКО-ЮРИДИЧНА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВИДИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Корольок Т. М.

За ринкових умов господарювання успіх будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності, багато в чому залежить від правильного вибору джерел формування, напрямів розподілу й використання капіталу, що знаходиться у розпорядженні підприємства. Це зумовлює необхідність правильного розуміння змісту і специфічних особливостей капіталу.

Капітал – це одна з найбільш використовуваних економічних категорій в системі управління фінансами підприємства.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що на сьогодні у вітчизняних і зарубіжних економістів-науковців ще не сформувався єдиний підхід щодо трактування терміну “капітал”. Причинами цього є складність і багатогранність самої категорії капітал, а, відповідно, й неузгодженість у поглядах щодо самої її сутності.

Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності. Юридичне значення власного капіталу полягає, передусім, в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми зобов'язаннями.

Ми ж дотримуємося існуючого підходу щодо визначення власного капіталу як власних джерел підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з нерозподіленого прибутку.

При визначенні структури власного капіталу, перш за все, слід виходити з його джерел формування. Відповідно, доцільно виділити три основні джерела, сукупність яких і складає капітал підприємства: внески засновників, нерозподілений прибуток та безоплатно одержані активи і суми переоцінок. Саме ці джерела власного капіталу й складають загальну базову структуру капіталу будь-якого підприємства незалежно від організаційно-правової форми.

Зауважимо, що власний капітал відповідно до джерел формування поділяють на такі види і підвиди:

- 1) вкладений капітал: статутний, пайовий та інший вкладений капітал;
- 2) накопичений капітал: додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- 3) капітал, що зменшує загальну суму власного капіталу: неоплачений капітал; вилучений капітал.

Інформація про обсяг капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства, та джерела його постатейного формування подана в формі фінансової звітності № 1 “Баланс”.

Сума, за якою власний капітал відображається в балансі, залежить від оцінки активів та зобов'язань. Сукупна сума власного капіталу тільки за збігом відповідає сукупній ринковій вартості акцій підприємства чи сумі, яку можна отримати шляхом продажу чистих активів частинами або підприємства в цілому на засадах принципу безперервності.